

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра туризму та країнонавства

Г.О. Горіна

ТУРИЗМОЛОГІЯ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Ступінь: магістр

**Кривий Ріг
2021**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра туризму та країнознавства

Г.О. Горіна

ТУРИЗМОЛОГІЯ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Ступінь: магістр

Затверджено на засіданні
кафедри туризму та країнознавства
Протокол № 9
від 15.03.2021 р.

Схвалено навчально-методичною
радою ДонНУЕТ
Протокол № 6
від «25» березня 2021 р.

**Кривий Ріг
2021**

УДК 339.13.021 (076.5)
Г 67

Горіна Г.О.

Г 67 Туризмологія [Текст] : метод. рек. до вивч. дисц. / Г.О. Горіна ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. туризму та країнознавства. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2021. – 53 с.

Методичні рекомендації покликані допомогти здобувачам вищої освіти організувати вивчення дисципліни «Туризмологія» завдяки інформації щодо змістових модулів і тем; методів оцінювання і розподілу балів, що отримують здобувачі упродовж вивчення дисципліни; змісту практичних занять, методичних рекомендацій з організації самостійної роботи студентів; переліку основної та додаткової літератури тощо.

УДК 339.13.021 (076.5)

© Горіна Г.О., 2021
© Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені Михайла
Туган-Барановського, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	12
Змістовий модуль 1. Туризмологія як соціогуманітарна наука	13
Змістовий модуль 2. Туризм як чинник сталого розвитку суспільства	26
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	29
Змістовий модуль 1. Туризмологія як соціогуманітарна наука	30
Змістовий модуль 2. Туризм як чинник сталого розвитку суспільства	46

ВСТУП

Розуміння того факту, що законотворчість та практична діяльність у туризмі має ґрунтуватися на наукових дослідженнях, викликало необхідність утворення туристичної науки, організована система знань про туризм, яка узагальнює різноманітний матеріал спостережень над практикою туризму, що дозволяє поглибити розуміння туризму, усвідомити, що поряд із соціально-практичною, бізнесовою існує і духовно-культурна сутність туристської діяльності; розкриває роль туризму як засобу комунікативної культури, впливового каналу народної дипломатії, що зближує народи, сприяє їхньому взаєморозумінню і виробленню спільної загальнолюдської платформи для розв'язання глобальних проблем.

Мета вивчення дисципліни полягає у поглибленні і розширенні теоретичних знань з туризмології, створення цілісної уяви про туризм як соціальний інститут, як певну форму природно-суспільного буття та життєдіяльності людини, що подорожує.

Опанування дисципліни дозволяє забезпечити:

1) формування:

– **загальних програмних компетентностей:**

уміння спілкуватися з експертами інших сфер діяльності по актуальних проблемах розвитку туризму і рекреації;
дослідницькі навички і вміння;

– **фахових програмних компетентностей:**

здатність визначати основні наукові поняття та категорії методології туризму та рекреації (туризмології) і застосовувати їх у професійній діяльності;
здатність використовувати методи наукових досліджень у сфері туризму та рекреації;

2) досягнення **програмних результатів навчання:**

знання передових концепцій, методів науково-дослідної та професійної діяльності на межі предметних областей туризму та рекреації;

здатність розуміти і застосовувати на практиці теорії та методологію системи наук, які формують туризмологію;

знання закономірностей, принципів та механізмів функціонування туристичного ринку.

3) набуття **результатів навчання** (згідно Дублінських дескрипторів):

– **знання:**

місця туризмології в структурі соціогуманітарних наук;
генезису та еволюції наукового туристського дискурсу;
основних концептів, структури та функцій туризмологічного знання;
філософії туризму як методологічної та концептуальної засади туризмології;

соціокультурних характеристик туризму;

типів, статусів і ролі людини в сфері туризму;

– **уміння/навички:**

здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмологію;

визначати атрибутивні ознаки притаманні туризму як соціального інституту;

розв'язувати проблеми осмислення теоретико-методологічних засад науки про туризм;

знаходити причинно-наслідкові зв'язки між явищами та процесами наукового туристського дискурсу;

здатність інтегрувати знання щодо структури та функцій туризмологічного знання з метою розв'язання складних задач у широких або мультидисциплінарних контекстах ;

здатність інтегрувати знання з основних концептуальних складових туризмології задля розвитку нових знань;

визначати соціокультурні характеристики туризму для успішного здійснення професійної діяльності у сфері рекреації і туризму;

використовувати теорію і концепції туризмології на різних рівнях управління;

– **комунікація:**

зрозуміле і недвозначне донесення власних знань з питань туризмології, висновків та аргументації як в процесі навчання, так і в процесі роботи до фахівців та нефахівців туристичної сфери;

здатність спілкуватися на професійні теми державною та іноземною мовою як усно, так і письмово;

– **відповідальність і автономія:**

демонструвати соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень;

дотримуватися засад відповідального і сталого туризму.

ЧАСТИНА 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Обов'язкова (для студентів освітньої програми "назва") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для студентів ОП «Туризм»
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість змістових модулів	2
Лекції, годин	28
Практичні / семінарські, годин	28
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	94
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4
самостійної роботи студента	6,7
Вид контролю	екзамен

2. Програма навчальної дисципліни

Ціль вивчення дисципліни полягає у поглибленні і розширенні теоретичних знань з туризмології, створення цілісної уяви про туризм як соціальний інститут, як певну форму природно-суспільного буття та життєдіяльності людини, що подорожує.

Завдання: полягає в теоретичній і практичній підготовці здобувачів ВО у сфері туризмології; формуванні вмій та навичок: осмислення теоретико-методологічних засад туризмології як науки про туризм; дослідження генезису та еволюція наукового туристського дискурсу, ідентифікації основних концепт, структури та функцій туризмологічного знання, дослідження основних концептуальних складових туризмології, аналіз соціокультурних характеристик туризму, ідентифікація типів, статусів і ролі людини в сфері туризму.

Предмет: теоретико-методологічні засади теорії туризму.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Туризмологія як соціогуманітарна наука.

Тема 2. Генезис та еволюція наукового туристського дискурсу.

Тема 3. Основні концепти, структура та функції туризмологічного знання.

Тема 4. Туризмологія: основні концептуальні складові.

Тема 5. Основні туризмологічні концепції та теорії.

Тема 6. Туризм як соціокультурний феномен.

Тема 7. Людина в сфері туризму.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Туризмологія як соціогуманітарна наука					
Тема 1. Туризмологія як соціогуманітарна наука	21	4	4		13
Тема 2. Генезис та еволюція наукового туристського дискурсу	21	4	4		13
Тема 3. Основні концепти, структура та функції туризмологічного знання	21	4	4		13
Тема 4. Туризмологія: основні концептуальні складові	21	4	4		13
Тема 5. Основні туризмологічні концепції та теорії.	22	4	4		14
Разом за змістовим модулем 1	106	20	20		66
Змістовий модуль 2. Туризм як чинник сталого розвитку суспільства					
Тема 6. Туризм як соціокультурний феномен	22	4	4		14
Тема 7. Людина в сфері туризму	22	4	4		14
Разом за змістовим модулем 2	44	8	8		28
Усього годин	150	28	28		94

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар – дискусія Місце туризмології в структурі соціогуманітарних наук	2
2	Семінар – дискусія Туризмологія: до проблеми осмислення теоретико-методологічних засад науки про туризм»	2
3	Семінар – дискусія Еволюція наукового туристського дискурсу	2
4	Семінар – дискусія Туризмологічні школи: німецька, британська, швейцарська, французька, польська, болгарська та ін.	2
5	Семінар – дискусія Туризмологія: основні концепти (понятійний апарат)	2
6	Семінар – дискусія Структура та функції туризмологічного знання»	2
7	Семінар – дискусія Туризмологія: основні концептуальні складові	2
8	Семінар – дискусія	2

	Туризмологія: основні концептуальні складові	
9	Семінар з виконанням практичних задач Основні туризмологічні моделі	2
10	Семінар – дискусія Основні туризмологічні теорії та концепції	2
11	Семінар – дискусія Соціокультурні явища і феномени: сутнісні ознаки»	2
12	Семінар – дискусія Соціокультурні характеристики туризму»	2
13	Семінар – дискусія Людина в сфері туризму	2
14	Семінар захист групових проєктів	2
Всього		28

5. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру (очна форма навчання)

№ теми семінарсько го/практично го заняття	Аудиторна робота				Позааудиторна робота	Сума балів
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговоренн я теоретичних питань теми	ПМК	Завдання для самостійного виконання/групових проєктів	
Змістовий модуль 1						
Тема 1	1		1		0,5	2,5
Тема 2	1		1		0,5	2,5
Тема 3	1		1		0,5	2,5
Тема 4	1		1		0,5	2,5
Тема 5	1		1		0,5	2,5
Тема 6	1		1		0,5	2,5
Тема 7	1		1		0,5	2,5
Тема 8	1		1		0,5	2,5
Тема 9	1	3	1		0,5	5,5
Тема 10	1		1	6	0,5	8,5
Разом за змістовим модулем 1	10	3	10	6	5	34

Змістовий модуль 2						
Тема 11	1		1,5		0,5	2
Тема 12	1		1,5		0,5	2
Тема 13	1		1,5		0,5	2
Тема 14	1		1,5	4	0,5	6
Разом за змістовим модулем 2	4		6	4	2	16
Усього годин	14	3	16	10	7	50

**Оцінювання студентів протягом семестру
(заочна форма навчання)**

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	50	100
20	10	20		

Загальне оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

**ЧАСТИНА 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТУРИЗМОЛОГІЯ ЯК СОЦІОГУМАНІТАРНА НАУКА

Тема 1. «Місце туризмології в структурі соціогуманітарних наук» **Семінар – дискусія**

Ціль – визначення місця туризмології в структурі соціогуманітарних наук.

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Місце туризмології в структурі соціогуманітарних наук.
2. Сутність туризмології, туристики, туризмознавства.
3. Структура загальної теорії туризму.
4. Основні наукові блоки дослідницької сфери туризмознавства.
5. Атрибутивні ознаки соціального інституту, які притаманні туризму.
6. Актуалізація потреби створення теорії туризму: широкомасштабність туристської діяльності, необхідність наукового підходу до вирішення нагальних завдань туристської галузі, забезпечення високої економічної і соціальної ефективності туризму.
7. Теоретико-методологічні засади туризмології.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Рекомендовані джерела інформації:

- 1) Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
- 2) Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
- 3) Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

Тема 2. «Туризмологія: до проблеми осмислення теоретико-методологічних засад науки про туризм» **Семінар – дискусія**

Ціль – ознайомлення з теоретико-методологічними засадами науки про туризм.

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Туризмологія: до проблеми осмислення теоретико-методологічних засад науки про туризм.

2. Функції туризмології в яких розкривається її наукове та практичне призначення.

3. Об'єкт, предмет і суб'єкт туризмології їх сутність і взаємовідношення.

4. Кореляційне співвідношення теорії практики туризму, виявлення зв'язків туризму з економікою, географією, культурою, соціологією, психологією тощо.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Рекомендовані джерела інформації:

- 1) Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
- 2) Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
- 3) Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

**Тема 3. Еволюція наукового туристського дискурсу
Семинар – дискусія**

Ціль – вивчення наукових засад еволюція наукового туристського дискурсу.

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Подорожі, здійснені у добу античності.

2. Подорожі в епоху Середньовіччя та Відродження.

3. Подорожі як форма здобуття знань і розширення кордонів освіти в Новий Час.

4. Осмислення феномену подорожей в процесі становлення туризмологічного знання.

5. Перші узагальнення подорожей в античній філософії (Фалес, Солон, Піфагор, Платон, Анахарсіс, Прокл).

6. Сутність, характер подорожей в епоху Середньовіччя, їх інтерпретація у теологічних вченнях Св.Августина і Фоми Аквінського.

7. Виникнення туризму в Новий Час як організованої, специфічної форми подорожей. Ф.Бекон „Про подорожі”.

8. Становлення науки про туризм.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Рекомендовані джерела інформації:

- 1) Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
- 2) Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
- 3) Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

Тема 4. Туризмологічні школи: німецька, британська, швейцарська, французька, польська, болгарська та ін. Семінар – дискусія

Ціль – дослідження туризмологічних шкіл вивчення феномену туризму.

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Туризмологічні школи: німецька, британська, швейцарська, французька, польська, болгарська та ін.
2. Міжнародні організації та центри по вивченню проблем туризму.
3. Заснування міжнародних, наукових і громадських організацій: Міжнародна академія туризму.
4. Міжнародний центр по вивченню проблем туризму, Всесвітня туристська організація та інші.
5. Українська туризмологічна школа.
6. Подорожі як предтеча туризму.
7. Основні етапи становлення науки про туризм.
8. Інституціоналізація туризмологічного знання у ХХ столітті.
9. Західноєвропейські туризмологічні школи.
10. Американська туризмологічна школа.
11. Теоретична модель туристичної науки Ф. Франжіалі.
12. Радянська туризмологічна школа.
13. Сучасні українські школи туризмології.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Рекомендовані джерела інформації:

- 1) Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
- 2) Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
- 3) Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

**Тема 5. Туризмологія: основні концепти (понятійний апарат)
Семінар – дискусія**

Ціль – вивчення понятійного апарату туризмології.

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Сутність системоформуючих категорій туризмології: „подорож”, „подорожуючий”, „дестинація”, „рекреаційні ресурси”, „туристський продукт”, „тур” та ін.
2. Принципи, методи туризмології.
3. Основні системоутворюючі концепти туризмології.
4. Поняття «подорож» і «туризм» як основні концепти туризмології.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Рекомендовані джерела інформації:

- 1) Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
- 2) Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.

- 3) Лукашевич М.П., Мошак С.М., Шандор Ф.Ф. Соціологія туризму: підручник. К. : Знання, 2015. 303 с.
- 4) Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.
- 5) Пазенок В.С., Федорченко В.К. Філософія туризму: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2009. 268 с..
- 6) Педагогіка туризму [Текст]: рек. МОН України як навч. посібник для студ. ВНЗ / В.К. Федорченко, Н.А. Фоменко, М.І. Скрипник, Г.С. Цехмістрова; МОН України. К.: Слово, 2004. 295 с.

Тема 6. Структура та функції туризмологічного знання» Семинар – дискусія

Ціль – дослідження структури та функцій туризмологічного знання.

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Складові туризмологічного знання.
2. Прогностична функція туризмології.
3. Туризмологічна проблемологія.
4. Туризм як чинник суспільного прогресу.
5. Синергія культур у туристичній діяльності.
6. Феноменологія туризму.
7. Філософія туризму.
8. Аксиологія туризму.
9. Антропологія туризму.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Рекомендовані джерела інформації:

- 1) Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
- 2) Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
- 3) Лукашевич М.П., Мошак С.М., Шандор Ф.Ф. Соціологія туризму: підручник. К. : Знання, 2015. 303 с.
- 4) Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

- 5) Пазенок В.С., Федорченко В.К. Філософія туризму: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2009. 268 с.
- 6) Педагогіка туризму [Текст]: рек. МОН України як навч. посібник для студ. ВНЗ / В.К. Федорченко, Н.А. Фоменко, М.І. Скрипник, Г.С. Цехмістрова; МОН України. К.: Слово, 2004. 295 с.

Тема 7. Туризмологія: основні концептуальні складові **Семінар – дискусія**

Ціль – вивчення основних концептуальних складових туризмології.

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Філософія туризму як методологічна та концептуальна засада туризмології.
2. Історія та антропологія туризму.
3. Географія туризму.
4. Соціологія туризму.
  1. Антропологія мандрів та подорожей.
  2. Філософське тлумачення антропології туризму.
  3. Туристські товари та товари народних промислів як наслідки антропогенезу.
  4. Туристське споживання природних ресурсів. Принципи сталого (гармонійного) розвитку туризму.
  5. Структура соціології туризму.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Рекомендовані джерела інформації:

- 1) Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
- 2) Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
- 3) Лукашевич М.П., Мошак С.М., Шандор Ф.Ф. Соціологія туризму: підручник. К. : Знання, 2015. 303 с.
- 4) Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

- 5) Пазенок В.С., Федорченко В.К. Філософія туризму: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2009. 268 с..
- 6) Педагогіка туризму [Текст]: рек. МОН України як навч. посібник для студ. ВНЗ / В.К. Федорченко, Н.А. Фоменко, М.І. Скрипник, Г.С. Цехмістрова; МОН України. К.: Слово, 2004. 295 с.

Тема 8. Туризмологія: основні концептуальні складові Семинар – дискусія

Ціль – вивчення основних концептуальних складових туризмології.

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Культурологічні принципи вивчення феномену туризму.
2. Психологія та етика туризму, їхнє місце у туризмологічному знанні.
3. Педагогіка туризму, її роль та місце у туризмологічному знанні.
4. Праксіологія туризму – наукове обміркування туристських практик.
5. Формування комунікативної культури, культури спілкування, взаємоповаги, толерантності особистості засобами туризму.
6. Етичні виміри туризму.
7. Інститут гостинності як чинники праксеологічного знання.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Рекомендовані джерела інформації:

- 1) Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
- 2) Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
- 3) Лукашевич М.П., Мошак С.М., Шандор Ф.Ф. Соціологія туризму: підручник. К. : Знання, 2015. 303 с.
- 4) Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.
- 5) Пазенок В.С., Федорченко В.К. Філософія туризму: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2009. 268 с..
- 6) Педагогіка туризму [Текст]: рек. МОН України як навч. посібник для студ. ВНЗ / В.К. Федорченко, Н.А. Фоменко, М.І. Скрипник, Г.С. Цехмістрова; МОН України. К.: Слово, 2004. 295 с.

Тема 9. Основні туризмологічні моделі Семінар з виконанням практичних задач

Ціль – вивчення основних туризмологічних моделей.

1. *Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:*

1. Модель туриста за Жафаром Жафарі.
2. Модель туризму за Жафаром Жафарі.
3. Модель циклу еволюції туристичного простору Р.В. Бутлера.
4. Модель туристичних потоків між двома пунктами - відправки і кінцевого призначення.
5. Просторова модель подорожей і короткострокових поїздок з рекреаційними цілями.
6. Модель подорожі з метою відпочинку.
7. Полідестінаційна модель подорожей.
8. Модель сприйняття і освоєння туристичного простору.

2. *Індивідуальне тестування.*

3. *Розв'язання ситуаційних завдань.*

Кейс 1 - Амстердам почав рекламувати Гаагу, щоб позбутися туристів.

Влада Амстердама почала рекламувати подорожі в Гаагу, щоб позбавитися надмірної кількості туристів.

В рамках трирічної угоди Гаага почала рекламувати себе на Центральному вокзалі Амстердама. Туристам пропонують навіть 50 безкоштовних квитків до Гааги.

Така промоція є спробою переманити частину із 17,2 мільйона туристів, які щороку відвідують Амстердам з ночівлею. Через перенасичення туристами Амстердам страждає від нестачі житла, шумних вечірок і галасливих відвідувачів.

«Амстердам має у 13 разів більше відвідувачів, що зупиняються у місті, ніж ми. Але ми пропонуємо дещо інше: приморське місто, королівське місто, місце знань і миру. Якщо Гаага може допомогти зробити Амстердам менш заповненим, вона буде рада це зробити», - сказав Річард де Мос, глава департаменту з економічних питань гаазької міської ради.

*Джерело: Європейська правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.euointegration.com.ua/news/2019/09/17/7100860/>*

Кейс 2 - Що таке туризмобія і чому вам не раді?

Є термін, який ви будете чути наступні кілька років - туризмобія. Якщо коротко, то в деяких місцях занадто багато туристів і стає тільки більше. Ці натовпи змінюють самобутність місць і витісняють місцевих жителів, створюючи атмосферу парку розваг, де більше немає нічого автентичного.

На кожне перенаселення туристами місце, є 100 інших локацій не гірше, які із задоволенням використовують туристичні гроші на розвиток. Навіть якщо ви подорожуєте бюджетно, ці суми будуть безпосередньо допомагати місцевій громаді і робити це з більшою ефективністю, ніж благодійність. Ось тільки деякі з найвідоміших місць, які вже давно задихаються від надмірного туризму і скаженого напливу людей.

Жертви надлишкового туризму

Венеція, Італія

Венеція - маленьке місто з населенням менше 55 000 жителів, яке приймає від 20 до 30 мільйонів відвідувачів щороку. Щоб зрозуміти, наскільки велика ця цифра, Канаду відвідує близько 18 мільйонів осіб в рік, а Японію - 24 мільйони. Венеціанці, які ще не втекли від туристичного буму, ситі по горло. І вважали за краще б, щоб ви трималися від їх міста подалі.

В Італії багато місць, куди можна поїхати і зберегти венеціанцям нервові клітини. Тільки не їдьте в Мілан: міська рада ввела заборону на селф-палки, вантажівки з вуличною їжею і скляні пляшки для боротьби з «проблемою туризму».

Санторіні, Греція

На острів приїжджають мільйони відвідувачів. І як вважають деякі експерти, на його частку припадає 10% туристів в масштабах всієї Греції. У минулому році мер Санторіні повідомив, що острів досяг перенасичення: потреба в воді, їжі і житло в кілька разів перевищує той рівень, який Санторіні в змозі покрити. Місцева влада навіть почали обмежувати потік пасажирів круїзних лайнерів, які можуть відвідати острів: з 18 000 до 8 000 осіб в день, які раніше сходили на прогулянку з величезних плавучих готелів.

Як і в Італії, в Греції величезний вибір місць для відвідування. Пожалійте місцевих жителів, не робіть чергове однакове Селфі для друзів. Безліч грецьких островів з радістю витратять ваші гроші на ремонт доріг, розвиток інфраструктури і будівництво важливих об'єктів для місцевих жителів.

Амстердам і Барселона

Два міста, в яких жителі в минулому році вийшли на вулиці, щоб висловити протест проти нескінченного зростання туристів. Це прекрасні місця з багатою історією, але з кожним роком вони втрачають своє обличчя і змінюються до невпізнання, а місцеві жителі з жахом змушені переїжджати.

У 1990 кількість жителів і туристів в Барселоні було приблизно однаковим. Сьогодні ж число туристів в сотні разів перевершує число Локалов. Оренда житла є справжньою проблемою, щодо якої мер зробив радикальні заходи - наприклад, боротьба з сервісом Airbnb і припинення видачі ліцензій на відкриття нових готелів. Місцеві жителі підтримують його як ніколи.

Амстердам, де живе майже 850 000 чоловік, в 2016 році відвідало понад 17 мільйонів туристів, у порівнянні з 12 мільйонами в 2011. Місцеві страждають від цін, які злетіли до небес, а власники малого бізнесу скаржаться, що абсолютно не впізнають місце свого народження.

Іспанія і Нідерланди - країни з багаторічною історією і великою кількістю привабливих місць. Не випробовуйте терпіння жителів, підшукайте інше місто для наступної поїздки.

Балі, Індонезія

Чи не весь острів перенаселений, але пляжі і Убуд - безумовно. Дороги переповнені людьми, на яких вони не розраховані. Запаси води виснажуються. А по всьому острову серйозна проблема з утилізацією сміття. Неконтрольований розвиток зробило колись незайманий острів потворною в багатьох місцях локацією. І ті, хто шукають тут рай, частіше знаходять щось схоже на туристичне гетто і притулок для експатів з розвинених країн.

В Індонезії є десятки чудових островів, які відкриті для відвідування. Але якщо ви вирішили їхати на Балі, керуйтеся здоровим глуздом і намагайтеся зберегти відвідувані локації в тому вигляді, в якому вони були до вас або спробуйте що-небудь поліпшити.

Джерело: Turisto [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://turisto.com/blog>

Кейс 3 - Цифрові трансформації: як працюють інноваційні рішення в ресторанному бізнесі

Технічний прогрес розвивається швидкими темпами. Він торкнувся вже практично всіх сфер людського життя. У бізнесі застосування інноваційних технологій дозволяє бути на крок попереду конкурентів і часто навіть здобути перемогу.

Наразі Київ впроваджує систему Smart City для жителів міста, і багато комерційних організацій намагаються не відставати і пропонують своїм клієнтам різні технологічні опції. Останні, зокрема, полегшують комунікацію між бізнесом і його клієнтами, дозволяють поліпшити сервіс і не тільки.

Про те, як працює Smart City в окремії комерційній організації, а також про головні новинки і цифрові системи роботи в ресторані розповіла Mind керуюча Veranda on the river Тетяна Авраменко.

Про користь і складності інновацій у ресторані.

Технологія Smart City прискорює процес обслуговування, що дозволяє гостям отримати максимум задоволення в подібному режимі. Використання QR-кодів, мобільних застосунків зменшує час на ті процеси, які були енерговитратними.

Застосування технологій забезпечує лідерство на ринку. А гостям – розуміння того, що вони хочуть прийти саме в цей ресторан. У вас може бути неординарна арт-програма або екзотичні страви в меню, які гості до цього ніде не куштували.

Люди віддають перевагу тому місцю, яке створює тренди.

Що отримує гість завдяки інноваціям.

Передусім це безліч бонусів і спеціальних подарунків для тих, хто не лінується залишати відгуки або перейти за посиланням, використовувати QR-код. Ми завжди дякуємо таким гостям, пригощаємо або даруємо їм подарунки, сувеніри, розігруємо поїздки в країни Європи і не тільки.

У нас прижилися всі інновації, які ми хотіли впровадити. Робота і обслуговування в ресторані стали більш комфортними. Гості це відчують і цінують. Заохочуйте своїх гостей – і вони обов'язково до вас прийдуть знову.

Про головні технологічні новинки в ресторані

Усі інновації стосуються різних речей. Якщо ми говоримо про музичне оснащення та арт-частину, то тут вони пов'язані з тематичними й авторськими шоу-програмами.

Що стосується сервісу і офіціантів, то персонал працює переважно з планшетами. На кухні у нас присутня система певної сигналізації та прискорення видачі страв.

Команда сомельє працює зі спеціальними годинниками-пейджерями, які вібрують і попереджають про запрошення фахівця до того чи іншого столу.

Що стосується вентиляції, то ми використовуємо систему рекуперації – економну схему додаткової переробки повітря.

Екологія і ресторан

Екотренд захопив свідомість людей, і це абсолютна користь для їх організму.

Наприклад, щоб готувати екологічно чисті сири, потрібно знайти фахівця, який це робитиме якісно.

Пам'ятайте, що дуже важливо отримати правильний продукт, укласти договір з тими фірмами, які вас ніколи не підведуть. У нашому випадку – це ферми. Екотренду слідувати легко, бо наразі люди цього дуже хочуть і це шалено стимулює.

Про складнощі впровадження технологій у ресторані

Найголовнішою проблемою при впровадженні технологій стає переучування людей. Набагато простіше навчити персонал з нуля, ніж заново переучувати. Людям, які звикли працювати з блокнотом і потім починають працювати з планшетом, часто нелегко. Тому труднощі пов'язані з людським фактором і бажанням людини переходити на новий рівень, освоювати нове.

Про технології в логістиці

Доставка – це окремий вид бізнесу. Її варто влаштовувати тільки в тому випадку, коли ви можете визначити правильно логістику і вибудувати маршрут таким чином, щоб гість залишився задоволений. Часто при доставці блюдо втрачає вигляд.

Доставка актуальна тоді, коли заклад знаходиться в спальних районах. Або в ньому є піца, яку всі люблять. Це фаворит доставок додому.

Як оптимізувати роботу і вести її облік

Системність допомагає організувати роботу. Коли ти плануєш і правильно вибудовуєш роботу – це покращує процес. У першу чергу це залежить від керівника, його вміння планувати.

Що стосується бухгалтерії та ведення обліку – в будь-якому випадку потрібно мати запасні сервери для роботи, а також окремі запасні лінії інтернету, які працюють на вашому обладнанні. Не завадить додатковий сервіс, який дублюватиме ваші дані. А щодо програм – все залежить від ваших особистих переваг. Хтось використовує Ііко, 1С, хтось – «Парус».

Використання гаджетів і системи розпізнавання осіб доречно в прийманні замовлень, роботі охорони і хостес. Адже будь-які впроваджені технології повинні прискорювати роботу. Майбутнє – за комп'ютеризованим обслуговуванням. Думаю, що найближчим часом гості зможуть самі формувати замовлення і відразу бачити суму рахунку.

Джерело: Mind [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mind.ua/openmind/20208453-cifrovi-transformaciyi-yak-pracyuyut-innovacijni-rishennya-v-restorannomu-biznesi>

Рекомендовані джерела інформації:

- 1) Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
- 2) Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с. Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М.
- 3) (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

Тема 10. Основні туризмологічні теорії та концепції Семинар – дискусія

Ціль – ознайомлення з основними туризмологічними теоріями та концепціями.

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Концепція туристичної функції.
2. Концепція району (території) туристичної активності.
3. Концепція територіальних рекреаційних систем.
4. Теорія периферії В. Крісталера.
5. Теорія дифузії інновацій.
6. Теорії конфлікту в туризмі.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Рекомендовані джерела інформації:

- 1) Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
- 2) Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
- 3) Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ТУРИЗМ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Тема 11. Соціокультурні явища і феномени: сутнісні ознаки» **Семінар – дискусія**

Ціль – ознайомлення з соціокультурними явищами і феноменами.

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. «Соціальне» як основна категорія соціології.
2. Основні характеристики соціальних феноменів.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Рекомендовані джерела інформації:

- 1) Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
- 2) Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
- 3) Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

Тема 12. Соціокультурні характеристики туризму» **Семінар – дискусія**

Ціль – вивчення соціокультурних характеристик туризму.

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Термінологічний дискурс соціокультурних характеристик туризму.
2. Класифікаційний дискурс соціокультурних характеристик туризму.
3. Структурно-функціональний дискурс соціокультурних характеристик туризму.
4. Функції туризму в суспільстві.
5. Туризм в інтерпретації Дина Мак Кеннела.
6. Туризм і споживання: Зігмунд Бауман.
7. Туристичне середовище як псевдобуття: концепція Данієля Бурстіна.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Рекомендовані джерела інформації:

- 1) Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
- 2) Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
- 3) Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

Тема 13. Людина в сфері туризму Семінар – дискусія

Ціль – дослідження туристської активності як форми реалізації людиною свого потенціалу.

1. Обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Людина як жива біопсихосоціальна система.
2. Турист: визначення та соціально-демографічні характеристики.
3. Типи, статуси і ролі людини в сфері туризму.
4. Туристська активність як форма реалізації людиною свого потенціалу.
5. Туризм як один з найефективніших національних капіталовкладень у розвиток особистості.
6. Туризм як засіб міжособистісного спілкування, безпосередньої комунікації людей.
7. Туризм як засіб, що розширює соціальну чуттєвість та емоційність людини, реалізує її романтичні настрої.

2. Індивідуальне тестування.

3. Презентація доповідей з використанням мультимедійного візуального супроводження.

Рекомендовані джерела інформації:

- 1) Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
- 2) Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
- 3) Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

Семінар захист групових проектів

Ціль – презентація і обговорення групових проектів.

ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТУРИЗМОЛОГІЯ ЯК СОЦІОГУМАНІТАРНА НАУКА

Тема 1. «Місце туризмології в структурі соціогуманітарних наук»

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Актуалізація потреби створення теорії туризму: широкомасштабність туристської діяльності, необхідність наукового підходу до вирішення нагальних завдань туристської галузі, забезпечення високої економічної і соціальної ефективності туризму.
- 2) Теоретико-методологічні засади туризмології.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. За своєю природою туризм

- А) виступає однією з вагомих та динамічних галузей світової економіки
- Б) є важливим елементом формування культурного способу життя людини
- В) є засобом оздоровлення і релаксації, задоволення гедоністичних потреб
- Г) всі відповіді вірні

2. Туризмологія

- А) наука, що систематизує дослідження трьох основних проявів феномену «туризм»: теоретичний аспект, практичну діяльність та історію становлення і розвитку туризму
- Б) цілісна система сучасних фундаментальних і прикладних наук про туризм, туристичну діяльність, туристичну економіку, менеджмент туризму і туристичне законодавство
- В) сфера людинознавчих дисциплін, що розкриває взаємозв'язок людини і суспільства
- Г) науковий напрям, у межах якого поєднуються різноманітні дослідження туризму як суспільного явища

3. Об'єкт туризмології

- А) туризм як специфічне соціальне явище, соціально-економічний і культурний феномен, як соціальний інститут, тобто система суспільних відносин, зв'язків та засобів
- Б) людина, що подорожує, система туристських мотивацій особистості у процесі споживання туристського продукту

В) науковець, теоретик-туризмолог, який досліджує сутнісні характеристики туризму, бере активну і безпосередню участь в розробці теорії туризму.

Г) всі відповіді невірні

4. Суб'єкт туризмології

А) туризм як специфічне соціальне явище, соціально-економічний і культурний феномен, як соціальний інститут, тобто система суспільних відносин, зв'язків та засобів

Б) людина, що подорожує, система туристських мотивацій особистості у процесі споживання туристського продукту

В) науковець, теоретик-туризмолог, який досліджує сутнісні характеристики туризму, бере активну і безпосередню участь в розробці теорії туризму.

Г) теоретичний аспект, практична діяльність, історія становлення і розвитку туризму

5. Предмет туризмології

А) туризм як специфічне соціальне явище, соціально-економічний і культурний феномен, як соціальний інститут, тобто система суспільних відносин, зв'язків та засобів

Б) людина, що подорожує, система туристських мотивацій особистості у процесі споживання туристського продукту

В) науковець, теоретик-туризмолог, який досліджує сутнісні характеристики туризму, бере активну і безпосередню участь в розробці теорії туризму.

Г) теоретичний аспект, практична діяльність, історія становлення і розвитку туризму

Рекомендована література:

1. Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.

2. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.

3. Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

Тема 2. «Туризмологія: до проблеми осмислення теоретико-методологічних засад науки про туризм»

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Об'єкт, предмет і суб'єкт туризмології їх сутність і взаємовідношення.
- 2) Кореляційне співвідношення теорії практики туризму, виявлення зв'язків туризму з економікою, географією, культурою, соціологією, психологією тощо.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Науковий напрям, у межах якого відбувається формування систематизованих письмово зафіксованих відомостей про туризм, описів, довідників, підручників, монографій, словників, путівників та популярної літератури, що дають уявлення про туристичні подорожі, поїздки, визначні пам'ятки і інфраструктуру туристських дестинацій

- А) Туризмологія
- Б) Туризометрія
- В) Туризмографія
- Г) Туристика

2. Наука, яка синтезує дані різних наукових дисциплін, що вивчають туризм, і займається формуванням і розвитком цілісної концепції туризму,

- А) Туризмологія
- Б) Туристика
- В) Туризмографія
- Г) Туризмознавство

3. Науково-аналітична дисципліна, що комплексно вивчає туризм з метою прогнозування шляхів його подальшого розвитку за такими напрямками: теоретичний аспект, практична діяльність, історія становлення і розвитку туризму

- А) Туризмологія
- Б) Туризометрія
- В) Туризмографія
- Г) Туризмознавство

4. Розділ комплексної науки про туризм, науковий напрямок, де на перший план виходять можливості математичного вимірювання та опису основних проявів туристської діяльності

- А) Туризмологія
- Б) Туризометрія
- В) Туризмографія
- Г) Туристика

5. Туристика

- А) наука, яка синтезує дані різних наукових дисциплін, що вивчають туризм, і займається формуванням і розвитком цілісної концепції туризму
- Б) цілісна система сучасних фундаментальних і прикладних наук про туризм, туристичну діяльність, туристичну економіку, менеджмент туризму і туристичне законодавство
- В) комплексна дисципліна, що досліджує всі фактори та явища, пов'язані з туризмом
- Г) всі відповіді вірні

Рекомендована література:

1. Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
2. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
3. Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

Тема 3. Еволюція наукового туристського дискурсу

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
  - 1) Осмислення феномену подорожей в процесі становлення туризмологічного знання.
  - 2) Перші узагальнення подорожей в античній філософії (Фалес, Солон, Піфагор, Платон, Анахарсіс, Прокл).
  - 3) Сутність, характер подорожей в епоху Середньовіччя, їх інтерпретація у теологічних вченнях Св.Августина і Фоми Аквінського.
  - 4) Виникнення туризму в Новий Час як організованої, специфічної форми подорожей. Ф.Бекон „Про подорожі”.
  - 5) Становлення науки про туризм.
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Доіндустріальний період соціально-економічного розвитку суспільства охоплює

- А) Першій період генези та еволюції туризмології

- Б) Другий період генези та еволюції туризмології
- В) Третій період генези та еволюції туризмології
- Г) Четвертий період генези та еволюції туризмології

2. Період формування „інституалізованого” знання щодо подорожей, виникнення якісно нових знань про мандрівництво, створення перших теоретичних моделей туристської діяльності

- А) Перший період генези та еволюції туризмології
- Б) Другий період генези та еволюції туризмології
- В) Третій період генези та еволюції туризмології
- Г) Четвертий період генези та еволюції туризмології

3. Образ туризму як цілісної системи, яка поєднує три головних елемента - турист, туристська дестинація, туристська індустрія запропонував

- А) швейцарський дослідник Дж.Кріппендорф
- Б) датський туризмознавець Н.Лейпер
- В) французький вчений, колишній генеральний секретар Всесвітньої туристської організації, Ф.Франжіаллі
- Г) американський теоретик, „заслужений професор туризму” Мічиганського університету Р.Макінтош

4. До української школи туризмології можна віднести вченого:

- А) В. Квартальнов
- Б) В. Федорченко
- В) М. Нешков
- Г) всі відповіді вірні

6. До періодів генези та еволюції туризмології слід віднести

- А) Дотуризмологічний
- Б) Передтуризмологічний
- В) Туризмологічний
- Г) Післятуризмологічний

Рекомендована література:

1. Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.

2. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.

3. Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

Тема 4. Туризмологічні школи: німецька, британська, швейцарська, французька, польська, болгарська та ін.

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Подорожі як предтеча туризму.
- 2) Основні етапи становлення науки про туризм.
- 3) Інституціоналізація туризмологічного знання у ХХ столітті.
- 4) Західноєвропейські туризмологічні школи.
- 5) Американська туризмологічна школа.
- 6) Теоретична модель туристичної науки Ф. Франжіалі.
- 7) Радянська туризмологічна школа.
- 8) Сучасні українські школи туризмології.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Теоретичну модель туристичної науки як міждисциплінарного поля туристичної діяльності запропонував

- А) швейцарський дослідник Дж.Кріппендорф
- Б) датський туризмознавець Н.Лейпер
- В) французький вчений, колишній генеральний секретар Всесвітньої туристської організації, Ф.Франжіаллі
- Г) американський теоретик, „заслужений професор туризму" Мічиганського університету Р.Макінтош

2. «Глобальний етичний кодекс туризму» запропонував

- А) швейцарський дослідник Дж. Кріппендорф
- Б) датський туризмознавець Н. Лейпер
- В) французький вчений, колишній генеральний секретар Всесвітньої туристської організації, Ф. Франжіаллі
- Г) американський теоретик, „заслужений професор туризму" Мічиганського університету Р. Макінтош

3. До американської школи туризмології можна віднести вченого

- А) А. Борман
- Б) А. Грюнталь
- В) Х. Позер
- Г) К. Мак-Меррі

4. До болгарської школи туризмології можна віднести вченого

- А) К. Мак-Меррі
- Б) М. Бочваров
- В) К. Крапф
- Г) В. Хунцікер

5. До німецької школи туризмології можна віднести вченого

- А) А. Борман
- Б) А. Грюнталь
- В) Х. Позер
- Г) всі відповіді вірні

Рекомендована література:

1. Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
2. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
3. Пазенок В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

Тема 5. Туризмологія: основні концепти (понятійний апарат)

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
  - 1) Основні системоутворюючі концепти туризмології.
  - 2) Поняття «подорож» і «туризм» як основні концепти туризмології.
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Подорож

- А) пересування по будь-якій території, акваторії з метою їх вивчення, а також із загальноосвітніми, пізнавальними, оздоровчими та іншими цілями
- Б) представляє собою туризм і є його частиною
- В) переміщення людей у просторі та часі незалежно від мети
- Г) всі відповіді вірні

2. Мандрівник

- А) людина, що здійснює подорож, незалежно від цілей, напрямів, засобів пересування, часових відтинків поїздки
- Б) особа, яка здійснює подорож по країні або за кордон з різною, не забороненою законом країни перебування, метою на термін від 24 годин до шести місяців без здійснення будь-якої оплачуваної діяльності
- В) людина, яка слідує прямим і свідомо обраним шляхом
- Г) тимчасовий відвідувач, який перебуває менш як 24 години у країні або на об'єкті відвідання

3. Дестинація

- А) територія, яка володіє властивостями туристської привабливості, що стимулює туристську цікавість і розвиток самого туризму
- Б) туристський центр, що володіє туристськими ресурсами
- В) регіон, до якого здійснюється туристська поїздка за певним маршрутом у конкретні строки
- Г) немає правильної відповіді

4. Тур

- А) комплекс послуг з розміщення, перевезення, харчування туристів, екскурсійні послуги та розваги, а також послуги гідів-перекладачів та інші послуги, що надаються залежно від цілей подорожі
- Б) туристська поїздка за певним маршрутом у конкретні строки, забезпечена комплексом послуг у галузі житла, пересування, медичного та культурного обслуговування
- В) заздалегідь спланована та оплачена туристська поїздка
- Г) всі відповіді вірні

5. Відображення ціннісного значення туристської діяльності, вибору людиною орієнтацій у "мандрівному житті"

- А) аксіологія туризму
- Б) антропологія туризму
- В) герменевтичний потенціал туристичної діяльності
- Г) екзистенціалізм

Рекомендована література:

1. Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
2. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
3. Лукашевич М.П., Мошак С.М., Шандор Ф.Ф. Соціологія туризму: підручник. К. : Знання, 2015. 303 с.

4. Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

5. Пазенюк В.С., Федорченко В.К. Філософія туризму: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2009. 268 с..

6. Педагогіка туризму [Текст]: рек. МОН України як навч. посібник для студ. ВНЗ / В.К. Федорченко, Н.А. Фоменко, М.І. Скрипник, Г.С. Цехмістрова; МОН України. К.: Слово, 2004. 295 с.

Тема 6. Структура та функції туризмологічного знання»

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Синергія культур у туристичній діяльності.
- 2) Феноменологія туризму.
- 3) Філософія туризму.
- 4) Аксиологія туризму.
- 5) Антропологія туризму.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Герменевтичний потенціал туристичної діяльності

А) відображення ціннісного значення туристської діяльності, вибору людиною орієнтацій у "мандрівному житті"

Б) сприйняття цінностей культури, яке здійснюється в туристських мандрівках, подорожах, відвідуваннях, поїздках, походах і реалізується через особисте розуміння, витлумачення (розшифрування смислів)

В) зміна світоглядно-ціннісних орієнтацій людини у межовій (граничній) ситуації подорожі як у звичному режимі, так і в екстремальних умовах

Г) вчення про цивілізовану взаємодію туризму із природним середовищем з метою нейтралізації негативних впливів на біосферу

2. Аксиологія туризму

А) сприйняття цінностей культури, яке здійснюється в туристських мандрівках, подорожах, відвідуваннях, поїздках, походах і реалізується через особисте розуміння, витлумачення (розшифрування смислів)

Б) різновид прикладної етики, пов'язаної зі специфікою морального спілкування як всередині туристських груп, так і у ставленні до місцевого населення

В) вчення про цивілізовану взаємодію туризму із природним середовищем з метою нейтралізації негативних впливів на біосферу

Г) відображення ціннісного значення туристської діяльності, вибору людиною орієнтацій у "мандрівному житті"

3. Різновид прикладної етики, пов'язаної зі специфікою морального спілкування як всередині туристських груп, так і у ставленні до місцевого населення:

- А) екологія туризму
- Б) естетика туризму
- В) етика туризму
- Г) комунікативна культура туризму

4. Вчення про туризм як певну реальність, конкретне буття (існування) феномена туризму як суспільно-культурного інституту

- А) онтологія туризму
- Б) праксеологія туризму
- В) соціологія туризму
- Г) туризмологія

5. Філософське уявлення про практику туризму в її найрізноманітніших проявах і формах:

- А) онтологія туризму
- Б) праксеологія туризму
- В) соціологія туризму
- Г) туризмологія

Рекомендована література:

1. Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.

2. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.

3. Лукашевич М.П., Мошак С.М., Шандор Ф.Ф. Соціологія туризму: підручник. К. : Знання, 2015. 303 с.

4. Пазенок В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

5. Пазенок В.С., Федорченко В.К. Філософія туризму: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2009. 268 с..

6. Педагогіка туризму [Текст]: рек. МОН України як навч. посібник для студ. ВНЗ / В.К. Федорченко, Н.А. Фоменко, М.І. Скрипник, Г.С. Цехмістрова; МОН України. К.: Слово, 2004. 295 с.

Тема 7. Туризмологія: основні концептуальні складові

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

- 1) Антропологія мандрів та подорожей.
- 2) Філософське тлумачення антропології туризму.
- 3) Туристські товари та товари народних промислів як наслідки антропогенезу.
- 4) Туристське споживання природних ресурсів. Принципи сталого (гармонійного) розвитку туризму.
- 5) Структура соціології туризму.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Туризмологія базується на філософських принципах

- А) гуманізм та натуралізм
- Б) науковість та національна ідея
- В) традиціоналізм та загальнолюдські цінності
- Г) всі відповіді вірні

2. Антропологія туризму

- А) біологічна наука про походження та еволюцію фізичної організації людини та її рас
- Б) розуміється подекуди як сукупність наук про людину, включаючи етнографію
- В) вивчає культуру та вплив людини на навколишнє середовище
- Г) всі відповіді вірні

3. Термін «географія туризму» зародився в

- А) Великобританії
- Б) США
- В) Франція
- Г) Японія

4. Характер рельєфу, особливості географічного положення, кліматичні та ландшафтні особливості місцевості належать до

- А) фізико-географічних факторів
- Б) економіко-географічних факторів
- В) етнічних факторів
- Г) геополітичних факторів

5. Рівень соціально-економічного розвитку країни, що приймає, і країни, що постачає туристів належать до

- А) фізико-географічних факторів
- Б) економіко-географічних факторів
- В) етнічних факторів
- Г) геополітичних факторів

Рекомендована література:

1. Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
2. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
3. Лукашевич М.П., Мошак С.М., Шандор Ф.Ф. Соціологія туризму: підручник. К. : Знання, 2015. 303 с.
4. Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.
5. Пазенок В.С., Федорченко В.К. Філософія туризму: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2009. 268 с..
6. Педагогіка туризму [Текст]: рек. МОН України як навч. посібник для студ. ВНЗ / В.К. Федорченко, Н.А. Фоменко, М.І. Скрипник, Г.С. Цехмістрова; МОН України. К.: Слово, 2004. 295 с.

Тема 8. Туризмологія: основні концептуальні складові

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
  - 1) Актуалізація потреби створення теорії туризму: широкомасштабність туристської діяльності, необхідність наукового підходу до вирішення нагальних завдань туристської галузі, забезпечення високої економічної і соціальної ефективності туризму.
  - 2) Теоретико-методологічні засади туризмології.
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Наука, що вивчає територіальну організацію туристського господарства, умови та особливості його розвитку у різних районах та країнах

- А) туризмологія
- Б) екскурсологія
- В) географія туризму

Г) соціологія туризму

2. Соціологія

А) наука про закономірності розвитку та функціонування суспільства

Б) область людського пізнання, що досліджує, описує та пояснює форми суспільного життя, які виникають із різних людських взаємодій, у них функціонують та змінюються

В) сукупне знання про життя суспільства, його закони, підсистеми, механізми його дії та управління ним

Г) всі відповіді вірні

3. Структуру, функціонування та розвиток туризму як суспільного явища у його зв'язках із політичними, економічними та культурними сферами вивчає

А) філософія туризму

Б) етика туризму

В) культурологія туризму

Г) соціологія туризму

4. Наукове знання, що розуміється як сукупність матеріальних і духовних цінностей, накопичених людством

А) культурологія

Б) соціологія

В) філософія

Г) етика

5. Функції культури стосовно суспільства

А) соціалізації та створення цілей

Б) спілкування (комунікації) та пізнання

В) утвердження нормативів та символічної інтерпретації буття

Г) всі відповіді вірні

Рекомендована література:

1. Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.

2. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.

3. Лукашевич М.П., Мошак С.М., Шандор Ф.Ф. Соціологія туризму: підручник. К. : Знання, 2015. 303 с.

4. Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

5. Пазенок В.С., Федорченко В.К. Філософія туризму: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2009. 268 с..

6. Педагогіка туризму [Текст]: рек. МОН України як навч. посібник для студ. ВНЗ / В.К. Федорченко, Н.А. Фоменко, М.І. Скрипник, Г.С. Цехмістрова; МОН України. К.: Слово, 2004. 295 с.

Тема 9. Основні туризмологічні моделі

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, розв'язання практичних завдань.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
  - 1) Модель туристичних потоків між двома пунктами - відправки і кінцевого призначення.
  - 2) Просторова модель подорожей і короткострокових поїздок з рекреаційними цілями.
  - 3) Модель подорожі з метою відпочинку.
  - 4) Полідестінаційна модель подорожей.
  - 5) Модель сприйняття і освоєння туристичного простору.
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Модель туриста за Жафаром Жафарі

- А) описує зміни, що відбуваються у психіці туриста в процесі підготовки до виїзду, перебування туриста і повернення до свого середовища проживання
- Б) пояснює причини і мотиви вибору визначених місць і регіонів як територій, що служать для потреб відпочинку
- В) описує розвиток туристичного регіону відповідно до визначеного циклу, в якому можна виділити певні характерні етапи
- Г) використовується для аналізу просторової організації і функціонування туризму в багатофункційних міських центрах

2. Модель циклу еволюції туристичного простору Р.В. Бутлера

- А) описує зміни, що відбуваються у психіці туриста в процесі підготовки до виїзду, перебування туриста і повернення до свого середовища проживання
- Б) пояснює причини і мотиви вибору визначених місць і регіонів як територій, що служать для потреб відпочинку
- В) описує розвиток туристичного регіону відповідно до визначеного циклу, в якому можна виділити певні характерні етапи
- Г) використовується для аналізу просторової організації і функціонування туризму в багатофункційних міських центрах

3. Соціокультурною моделлю туризму за Жафаром Жафарі передбачено існування двох систем

- А) системи центру та системи периферії
- Б) системи висилаючої (повсякдення) та системи приймаючої (неповсякдення)
- В) експансивної системи та релокаційної системи
- Г) системи експлорація та системи консолідації

4. Фаза експлорація моделі циклу еволюції туристичного простору Р.В. Бутлера характеризує

- А) інтенсивне розширення туристичної бази, завдяки чому місцевість отримує виразний туристичний характер
- Б) збільшення число туристів, розвиток потреби у готелях, закладах харчування, транспортних послугах
- В) вже повною мірою розвинену туристичну місцевість
- Г) початкову стадію розвитку туристичних явищ на визначеному просторі, пов'язану з появою перших туристів

5. Фаза введення моделі циклу еволюції туристичного простору Р.В. Бутлера характеризує

- А) інтенсивне розширення туристичної бази, завдяки чому місцевість отримує виразний туристичний характер
- Б) збільшення число туристів, розвиток потреби у готелях, закладах харчування, транспортних послугах
- В) вже повною мірою розвинену туристичну місцевість
- Г) початкову стадію розвитку туристичних явищ на визначеному просторі, пов'язану з появою перших туристів

Рекомендована література:

1. Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
2. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін..]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
3. Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

Тема 10. Основні туризмологічні теорії та концепції

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:
- 1) Теорія периферії В. Крісталера.
  - 2) Теорія дифузії інновацій.
  - 3) Теорії конфлікту в туризмі.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Теорія периферії В. Крісталера

- А) описує зміни, що відбуваються у психіці туриста в процесі підготовки до виїзду, перебування туриста і повернення до свого середовища проживання
- Б) пояснює причини і мотиви вибору визначених місць і регіонів як територій, що служать для потреб відпочинку
- В) описує розвиток туристичного регіону відповідно до визначеного циклу, в якому можна виділити певні характерні етап
- Г) використовується для аналізу просторової організації і функціонування туризму в багатофункційних міських центрах

2. Концепція району (території) туристичної активності

- А) описує зміни, що відбуваються у психіці туриста в процесі підготовки до виїзду, перебування туриста і повернення до свого середовища проживання
- Б) пояснює причини і мотиви вибору визначених місць і регіонів як територій, що служать для потреб відпочинку
- В) описує розвиток туристичного регіону відповідно до визначеного циклу, в якому можна виділити певні характерні етап
- Г) використовується для аналізу просторової організації і функціонування туризму в багатофункційних міських центрах

3. У рамках концепції туризму як зустрічі розглядаються суспільно-культурні наслідки зустрічей та взаємовпливів в туризмі між

- А) окремими особами
- Б) особою та суспільною групою
- В) різними суспільними групами, різними культурами
- Г) усі відповіді вірні

4. Показник Барет'є і Дефферта відображає

- А) величину туристичного руху, що вимірюється кількістю приїжджих туристів на 100 постійних мешканців
- Б) кількість туристичних місць для ночівлі, яка припадає на 100 постійних мешканців
- В) кількість зайнятих в туристичному секторі
- Г) надходження до бюджетів всіх рівнів від туристичної діяльності

5. Показник Шнайдера відображає

- А) величину туристичного руху, що вимірюється кількістю приїжджих туристів на 100 постійних мешканців
- Б) кількість туристичних місць для ночівлі, яка припадає на 100 постійних мешканців
- В) кількість зайнятих в туристичному секторі
- Г) надходження до бюджетів всіх рівнів від туристичної діяльності

Рекомендована література:

1. Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
2. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
3. Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТУРИЗМ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Тема 11. Соціокультурні явища і феномени: сутнісні ознаки»

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
  - 1) «Соціальне» як основна категорія соціології.
  - 2) Основні характеристики соціальних феноменів.
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Визначення туризму як соціокультурного феномену вимагає

- А) сутності суспільного життя людей (теоретичні та прикладні проблеми взаємодії природи та суспільства)
- Б) специфіки вищої (соціальної) форми руху матерії, відмінності суспільства від угруповань тварин (надбіологічний характер соціальних організмів та законів їх розвитку)
- В) співставлення цього поняття з іншими соціологічними поняттями та категоріями: соціальне, соціальне явище, соціальний факт, соціальний феномен
- Г) суперечливої єдності людини як суспільної істоти і разом з тим біологічного організму (співвідношення біологічного та соціального)

2. Феномен туризму як соціокультурного явища визначається

- А) соціальною реальністю, виявляє себе у виконанні певних соціальних функцій
- Б) засвідчує певні стани, зміни, взаємодію і потреби в туристичній сфері
- В) спрямованості на задоволення загальносуспільних потреб людини
- Г) всі відповіді вірні

3. До основних характеристик соціальних феноменів відносять

- А) цілісність та системність
- Б) комплексність та багатофакторність
- В) доцільність та динамізм
- Г) всі відповіді вірні

4. Системність як основна ознака соціальних феноменів в туризмі

- А) проявляється через сукупність взаємодіючих елементів - туристичних груп, організацій, форм і напрямків туристичної діяльності на задоволення потреб туристів
- Б) характеризує розвиток всіх видів туризму, перетворення його в дозвіллеву індустрію
- В) полягає у спрямованості туристичної діяльності на досягнення спільних цілей - задоволення суспільних потреб людини у пізнанні, відпочинку і розвагах
- Г) немає правильної відповіді

5. Динамізм як основна ознака соціальних феноменів в туризмі

- А) проявляється через сукупність взаємодіючих елементів - туристичних груп, організацій, форм і напрямків туристичної діяльності на задоволення потреб туристів
- Б) характеризує розвиток всіх видів туризму, перетворення його в дозвіллеву індустрію
- В) полягає у спрямованості туристичної діяльності на досягнення спільних цілей - задоволення суспільних потреб людини у пізнанні, відпочинку і розвагах
- Г) немає правильної відповіді

Рекомендована література:

1. Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.

2. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.

3. Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

Тема 12. Соціокультурні характеристики туризму»

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
  - 1) Функції туризму в суспільстві.
  - 2) Туризм в інтерпретації Дина Мак Кеннела.
  - 3) Туризм і споживання: Зігмунд Бауман.
  - 4) Туристичне середовище як псевдобуття: концепція Данієля Бурстіна.
3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Цілісність як основна ознака соціальних феноменів в туризмі

- А) проявляється через сукупність взаємодіючих елементів - туристичних груп, організацій, форм і напрямків туристичної діяльності на задоволення потреб туристів
- Б) характеризує розвиток всіх видів туризму, перетворення його в дозвіллеву індустрію
- В) полягає у спрямованості туристичної діяльності на досягнення спільних цілей - задоволення суспільних потреб людини у пізнанні, відпочинку і розвагах
- Г) немає правильної відповіді

2. Соціально-культурні (соціокультурні) відносини в туризмі охоплюють

- А) соціокультурні явища
- Б) соціокультурні факти
- В) соціокультурні феномени
- Г) всі відповіді вірні

3. Суб'єктивно опосередкований характер як основна ознака соціальних феноменів в туризмі

- А) проявляється через сукупність взаємодіючих елементів - туристичних груп, організацій, форм і напрямків туристичної діяльності на задоволення потреб туристів
- Б) характеризує розвиток всіх видів туризму, перетворення його в дозвіллеву індустрію
- В) утворює велику соціальну спільноту із спільним соціальним статусом "турист" - суб'єктів туристичної сфери
- Г) немає правильної відповіді

4. Соціальне явище слід розуміти як

- А) елемент соціальної реальності, якому притаманна вся повнота соціальних властивостей та ознак
- Б) соціальну реальність, що виявляє себе у виконанні певних соціальних функцій
- В) широку і різноманітну взаємодію людей, соціальних груп і організацій у відповідності з їх місцем у сфері туризму
- Г) немає правильної відповіді

5. Категорія "соціальне" служить для виявлення та відображення

- А) сутності суспільного життя людей (теоретичні та прикладні проблеми взаємодії природи та суспільства)
- Б) специфіки вищої (соціальної) форми руху матерії, відмінності суспільства від угруповань тварин (надбіологічний характер соціальних організмів та законів їх розвитку)
- В) структури суспільних систем з точки зору оптимізації їх функціонування та розвитку (місце соціальної сфери суспільства, взаємозумовленість соціальних та економічних, культурних, національних та інших процесів і явищ)
- Г) всі відповіді вірні

Рекомендована література:

1. Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
2. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
3. Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

Тема 13. Людина в сфері туризму

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.
2. Самостійно опрацюйте питання:
  - 1) Туризм як один з найефективніших національних капіталовкладень у розвиток особистості.
  - 2) Туризм як засіб міжособистісного спілкування, безпосередньої комунікації людей.
  - 3) Туризм як засіб, що розширює соціальну чуттєвість та емоційність людини, реалізує її романтичні настрої.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Особистість

- А) соціальна характеристика людини
- Б) людина як носій свідомості
- В) розумна, відповідальна і вільна людина
- Г) індивід, який свідомо управляє власною поведінкою і діяльністю

2. Розвиток особистості

- А) становлення людини як соціальної істоти, яка здійснюється в процесі життєдіяльності
- Б) цілеспрямований процес формування у індивіда якостей особистості
- В) кількісні і якісні зміни в організмі, психіці, інтелектуальній і духовній сфері людини, які відбуваються в часі під впливом зовнішніх і внутрішніх, керованих і некерованих чинників
- Г) процес цілеспрямованого формування людської особистості в умовах навчання, виховання і освіти

3. Формування особистості

- А) цілеспрямований процес формування у вихованців необхідних якостей і переконань
- Б) становлення людини як соціальної істоти, яка відбувається в процесі розвитку, виховання і навчання;
- В) кількісні зміни в організмі
- Г) кількісні і якісні зміни в організмі які відбуваються в процесі всього життя людини як соціальної істоти

4. Засвоєння людиною цінностей, норм, установок, зразків поведінки, властивих зараз даному суспільству, і відтворення ним соціальних зв'язків і соціального досвіду

- А) виховання особистості
- Б) соціалізація особистості
- В) соціологія туризму
- Г) самовиховання особистості

5. Міжнародно-правові документи, в яких позначені цілі туристського виховання

- А) Кодекс туриста, Хартія туризму, Глобальний етичний кодекс
- Б) Державні стандарти освіти, Закон України «Про освіту», Конституція України
- В) Глобальний етичний кодекс туриста, Документ Акапулько, матеріали конференцій, Державні стандарти
- Г) правильної відповіді немає

Рекомендована література:

1. Економічна туризмологія: теоретична специфіка, практика, приклади [Текст] : навч. посіб. / [А. В. Колодійчук та ін.] ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. Львів: УТЕІ КНТЕУ, 2019. 162 с.
2. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія / [В.К. Федорченко, В.С. Пазенок, О.А. Кручек та ін.]. К.: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.
3. Пазенюк В.С., Федорченко В.К., Кручек О.А., Мініч І.М. Туризмологія (теорія туризму): навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. К.: КУТЕП, 2010. 70 с.

Семінар захист групових проектів

Форми контролю: презентація групового проекту.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготувати презентацію групового проекту з використанням програми Microsoft PowerPoint.

Навчальне видання

Горіна Ганна Олександрівна

Кафедра туризму та країнознавства

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
«ТУРИЗМОЛОГІЯ»**

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 2.

Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкта видавничої
справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.